

իրարմէ կը զանազանին: Գուցէ թէ gatarnij օտար լեզուի բառ ըլլայ: (Հեղինակը gatarnij-ի գիմաց Տյ, առաջնութեամբ բառը կը զնէ եւ կը շարունակէ հետեւեալ կերպով:) Նշանակութեան կողմանէ շատ լաւ կը համաձայնի gatarnij առաջնութեամբ բառին հետ. առաջնութեամբ gatarnij-ի պէս կրաւորական է: Ներկայ ժամանակի ծանոցիչ նայ գրերուն առջեւի՝ որ նորագոյն հայկական գաւառաբարբառներու մէջ գուրս կ'իյնայ. ք. օր. լեհ.՝ Տյ, Բոլշոյա — գաւառի, Տյ, Բոլշոյա, վերջում — վերջում: Սկիզբի առ հայերէնի մէջ տկար շեշտ ունէր, եւ ի դիպուածի որ առաջնութեամբ բառը գոթերէնի մէջ անուէր, պէտք էր որ առ կամ բոլորովն գուրս խնար, կամ գլխաւոր շեշտը ինք անուէր:

Թէ գոթ. gatarnij իրօք հայերէնէ փոխ անուանք բառ է, անով աւելի հաւանական կ'ըլլայ, որ ἀσπερημένον τῆς ἀληθείας Ս. Տիմոթ. Զ. 5 հին Տյ. թարգմանութեան մէջ թարգմանուած է՝ « օտարացի լոյսի ճշմարտութեան », նոր հայերէն արարատեան գաւառաբարբառի թարգմանութեան մէջ՝ « որ ճշմարտութեանիցն օտարացած են », չարկաւ այս տեղուան կազմութիւնը գոթականի մէջ եղած էն կը տարբերի:

7. Գաղատ. Գ. 27 համարին մէջ ῥήξον թարգմանուած է գոթ. tarme (Տյ. թրգմ. գոյնա): Այս tarmjan բառը ուրիշներէն gatairanի հետ համեմատուած է, որ ձեւագիտորէն հնարաւոր է: Սակայն մեկնութիւնը տարակուսական կը մնայ, ըստ որում միւս գերմանական լեզուներուն մէջ ասոր համապատասխանող ձեւ մը կը պակսի, եւ անոնց teran գերմանական լեզուներու մէջ սովորաբար էպպէս տարբեր գործածութիւն կ'ունենայ: Հայերէն պարսկէ՛ք կը նշանակէ ῥήγνυμι, պարսկէ՛ք՝ ῥήγμα. պարսկէ՛ք (որուն ունի մասնիկը ասմորէնի մէջ առ է) սեռական պարսկէ՛ք կրնայ գոթերէնի մէջ *tarms գոյականի մը փոխուած ըլլալ (համա. arms, barns): Պարսկէ՛ք պէ՛ն կրնայ գոթերէնի մէջ գուրս ինկած ըլլալ, որովհետեւ տկար շեշտ ունէր եւ իրեն նախդիր ըմբռնուած էր. համա. պէ՛ք = mancare, scemare, եւ քոթէ՛ք = cessare, diminuirsi, scemare: Այսպիսով կրնային Գոթացիները *tarms բառէն = ῥήγμα — tarmjan բառն ըստ կանոնի կազմել. համա. warmjan, dōmjan որովք warmis ու domise կազմուած են:

8. Ա. Տիմոթ. Ե. 4. համարին 8ον ἰδιον οἶχον εὐσεβεῖν գոթերէնի մէջ swesana gard

barusnjan թարգմանուած է (Տյ. թրգմ. Իւրեանց տանց բարի առնել): Գոթերէն barusnjanի համապատասխանող բառ մը գերմանական լեզուներու մէջ տեղ մ'ալ գտնուած չէ, եւ ստուգաբանորէն ալ չէ մեկնուած: Բառն այնպէս օտար է, որ ոմանք զայն փոխփոխել կ'ուզէին: barusnjan կը նշանակէ εὐσεβεῖν. Εὐσεβεῖω կ'ըսեն հայերէն Բարեպաշտի երբեմն ալ Բարեպաշտնա: Ես կը կարծեմ՝ թէ barusnjan հայերէն Բարեպաշտնա բառի փոխարկութիւն մ'ըլլայ: Վերջին իր ձեւովն եւ զխաւորաբար բով գոթերէն լեզուի յատուկ բնաւորութենէն այնպէս կը զարտուէր, որ Գոթացիք իւրացուցման դէպքին մէջ այս բառը փոփոխման ենթարկել ստիպուած էին: Կարելի է ենթադրել թէ Գ. գաւառն մէջ արդէն՝ Բարեպաշտնա ուսմական արտասանութիւն մը գոյութիւն ունէր: Վերջում որութեան կողմանէ գոթ. barusnjan եւ Տյ. Բարեպաշտնա բառերուն մէջ այն յարաբերութիւնը կայ՝ ինչ յարաբերութիւն որ գոթ. tarmjan Տյ. առաջնութեամբ բառերուն մէջ կայ: Գոթացիները Բարեպաշտնա ի բը ստիպուած էին փոխել, որպէս զի բառը շրջանընդհանուր համաձայնեցնեն: Իմ կարծիքիս համեմատ՝ գոթ. barusnjan = որդէ՛քն երբեք չեմք՝ ի՛նչ Բարեպաշտնա զգուշացնող լեզուի մէջ ըլլալ, իր սքը գոթ. herusjos = քոթէ՛ք բառին աղիցցութեան պարտական է, որ իր նշանակութեան շնորհիւ barusnjanի հետ մերձաւոր կապակցութեան մէջ կրնար բերուիլ: Բարեպաշտնա բառին barusnjanի փոխարկով՝ Գոթացիները բառ մը ստացան, որ ըստ երեւութի փոխան նման կազմութեամբ բառ մ'իրեւել հինք կ'ենթադրէր:

(Սնոյնքէ Գ. Լ. Լ. Լ.)

4. Ա. Ա.

Պ Ա Յ Մ Ա Կ Ա Ն

Ք Ն Ի Մ Ե Գ Ի Յ Ո Ղ Ո Թ Ի Ի Ն Գ

Չորս պատուական Հռոմէի վերջին թուով կը վերջանար Գ. Գ. Տէր-Պողոսեանի ուսումնասիրութիւնը Եղեղէի պատմութեան աղբիւրներուն վրայ:

1. Սոյնուս մեկնութեան փորձեր տես Diefenbach I 258. Leo Meyer էջ 566. Bernhardt Vulfilas էջ 567. S. Bugge P Br B. XIII 178.
2. Hoffmann (Germania VIII 2) կը կարծէ թէ barniskjan ըստ:

